

Abonamentul:
pe 1 an 5 cor.
pe 1/2 an 2-50
pe 1/4 an 1-25

ROMANIA:
pe 1 an 7 lei
pe 1/2 an 3-50

ȚARA NOASTRĂ

REVISTĂ SĂPTĂMÂNALĂ!

Redacția
și
administrația
SIBIIU
NAGYSZEBEN
strada Morii 8.

Să-i izolăm.

Ați înțeles pe cine.

Să izolăm dintre noi pe toți câți se fac nevrednici de dragostea și încrederea noastră frățească. Să-i izolăm pe toți aceia, cari prin purtarea față de conaționali lor, dau de bănuț. Și fără nici o cruțare să-i izgonim dintre noi, ca pe nește nenorociți, atinși de boala pecinginei. Iar opera trebuie să înceapă de timpuriu, până ce boala nu a luat o întindere prea mare pe corpul sănătos al neamului și până ce nu amenință organismul în temeliiile vieții lui.

Și sunt mulți acești vlăstari bolnavi ai codrului românesc. Vremuri grele fac multe stricăciuni prin cele mai sănătoase păduri. Sunt mulți acei ce nu rezistă posturilor și se pleacă umiliți în bătaia vântului.

Noi am dat alarmă în diferite rânduri. Am arătat cu degetul pe unul și pe altul, zicând: iată aceștia sunt negri, de ei să vă feriți. Cu oroare am semnalat creșterea numărului lor și cu scârbă am urmărit rătăcirea pe rând a atâtor oi ameițe. Iar de curând am dovedit pe față care e rostul acestor felonii: guvernul unguresc a ajuns la convingerea, că nu mai poate să-și mențină supremația de veacuri, decât prin coruperea atâtor suflete străine de dânsul, câte îi trebuie pentru serviciul lui.

Ce să facem oare în fața acestei crize morale prin care trecem? Să plângem pe cei ce, ispitiți de perspectivele carierei și de ademenirile banului, își vând numele și sufletul? Să căutăm a-i reține pe cei ce cu ușurință și nebulie se pun la dispoziția adversarului și se fac unelte în mâinile lui, căutând să contribuie la destrămarea rândurilor noastre? Să ne supărăm pe acele minți tulburi, pe acele caractere de femei căzute, cari neputând face deosebire între bine și rău și neavând nici o urmă de mândrie în piept, se coboară pe treapta cea mai de jos a datorii lor naționale?

Nici una, nici alta.

Deși mai sporadice, cazuri de aceste am mai văzut noi. Un neam fără elemente inconștiente nu există. Dar ceea ce trebuie neapărat să facem este înainte de toate izolarea lor, pentruca această contagiune să nu progreseze. Iar teama de progresare există pe deplin, căci guvernele odată convinse că prin corupțiune ne pot domina, ele pot ușor să-și continue opera. Dacă ele vor pătrunde în toată țesătura vieții noastre, dacă după prelații bisericești, — cari în mare parte sunt pe deplin supuși voinței guvernelor — vor reuși să-și supună și pe alți fruntași; dacă vor porni să ademenescă pe cei mai buni ai noștri și să împăneze autoritățile statului cu slujbași români;

dacă la tot felul de posturi de inspectori școlari vor chema suflete slabe de profesori seminariali, — atunci liniștea dintre noi s'a dus pentru totdeauna și începe epoca tristă a decadenței. Căci atunci ne așteaptă soarta Bucovinei! Numai pe calea aceasta a guvernamentalizării diferiților conducători politici, numai prin multe slujbe de stat și decorațiuni, adevărat prin multe avantajii individuale a ajuns Bucovina în halul de astăzi, în desorganizarea și indiferența culpabilă de-acum. Și soarta lor neașteaptă, soarta celui baron Wasilco, care răspundea Regelui Carol, că nu știe românește.

Să-i izolăm deci fără cruțare și înainte de a fi târziu. În presă, în societate, în familie sau la întruniri să ne manifestăm pe față vrăjmășia noastră și să-i tratăm cu disprețul cuvenit unor nemernici transfugi.

Dacă-i vre-o față bisericească, să-i luminăm credincioșii; de-i vre-un bărbat politic, să-l facem de răs înaintea mulțimei; dacă sunt alți păcătoși, să-i prigonim până într'a șaptea spită, — căci nici o pedeapsă nu este neingăduită pe seama acestor ucigători de neam și de lege. Dela străbunii noștri avem un patrimoniu: să lăsăm urmașilor noștri o neștirbită mândrie de neam! Iar aceasta nu se poate altfel în grelele vremuri de astăzi, decât printr'o nemiloasă crucificare a tuturor viermănoșilor.

Ghedeoni noi... Avem să înregistrăm un caz dureros de lipsă de solidaritate și simț pentru interesele poporului românesc, — peste care nu putem trece în tăcere. Incepe să se ivească acum și pe alte terene decât cel politic — speța Ghedeonilor cari nu caută decât menajarea intereselor lor egoiste.

Cunoaște lumea românească întreaga cauzele și motivele cari i-au determinat pe membri români din direcțiunea băncii de asigurare „Transilvania“ să-și dea dimisia. „Confrații“ noștri sași, uitând că această bancă e susținută în rândul întâi de români, — au început să ne nesocotească în conducerea băncii. După dimisionarea membrilor români, opinia noastră publică și presa noastră s'a solidarizat cu ei și a cerut cu stăruință dela toți românii de bine să nu mai primiască locuri în direcția unui institut care nesocotește interesele majorității clientelei, să nu mai primească locuri pentru a nu imprumută ei procedurile ileale ale „confracțiilor“ sași, aparentele unei echități severe.

Și cu toate aceste s'au găsit patru români sibiiani cari să primească a face parte din direcția băncii „Transilvania“. Toți patru sunt pensionari: Iuliu Bardossy, insp. școlar, A. Onițiu, jud. de trib., I. Poplăceanu, colonel și N. Măneguțiu, fost protopop...

Și știți care a fost prima acțiune a noiei direcțiuni completate? Destituirea unui funcționar român al agenturii din Arad. În ziua de 9 Octomvrie, d-l Ioan Simu, comptabilul agenturii principale din Arad, a fost încunoștințat prin secretarul agenturii că din ordinul direcțiunii centrale îl demisionează. Motivul e că d-l Ion Simu a scris în numărul 38 al „Țării noastre“ un articol în care, în mod obiectiv, a îndrăznit să stăruie pe lângă interesele clientelei românești..

La nesocotirea aceasta atât de izbitoare a celor mai elementare noțiuni de solidaritate națională, — noi nu putem să răspundem decât prin o măsură preventivă: — boicotul.

Andrássy și proiectul reformei electorale. La câteva zile după declarațiile categorice ale fostului ministru de interne Kristóffy, care a dovedit perfidia și felonia guvernului coaliționist, — un alt fost ministru contele Khuen-Héderváry, odinioară ban al Croației, mai apoi ministru-președinte al Ungariei, — s'a declarat și el împotriva votului plural...

„Dacă stau și privesc proiectul contelui Andrássy, — folosindu-mă de tablourile publicate de „Népszava“, a căror autenticitate a fost confirmată în mod oficial — trebuie să constat, că acest proiect e o adevărată caricatură a votului universal. Are dreptate d-l Andrássy când afirmă că votul plural e numai o reformă de tranziție. Intrebarea e, însă, că o reformă de tranziție în ce direcție? Eu cred că e o tranziție în direcție retrogradă, fiindcă creiază privilegiul și împarte cetățenii în clase. În ce privește chestia intrucât corespunde proiectul d-lui Andrássy pactului, — nu mă pot declara. Tot ce știu e că țara cere un vot universal cinstit!“

Declarațiile aceste apărute, în formă de interview, în coloanele ziarului „Pester Lloyd“ și menite pentru străinătate, nu sunt nici cât de puțin proprii să întărească situația contelui Andrássy. Faptul neobișnuit la noi că doi foști miniștri, fără a mai face politică activă, iau în mod atât de categoric poziție împotriva unui proiect al unui ministru activ, — e o nouă dovadă că nu e încă vorba de un proiect ce are sancțiunea prealabilă a suveranului, — lucru care în cercurile politice se știe și se afirmă cu multă pozitivitate.

Situația guvernului coaliționist și în special poziția contelui Andrássy a ajuns deficilă tocmai în urma acestui refuz al suveranului de a-i sancționa proiectul. E vorba chiar ca miniștri Andrássy și Kossuth să-i adreseze monarhului un memoriu iscălit de toți membri partidului, solicitând „în interesul supremației națiunii maghiare credincioase“ — clauzula sancționării prealabile. Așteptările celor doi fii mici ai unor părinți mari nu s'au împlinit însă. Nici chiar membri propriilor partide nu aprobă votul plural, iar din țară zi de zi li sosesc guvernului vești îngrijorătoare: cetățenii toți, fără deosebire de naționalitate, încep să înțeleagă rostul distrugător al votului plural și cer un vot universal cinstit și nefalsificat!

Contele Andrássy, în vremile din urmă, a căutat să-și corige și modifice proiectul, dându-i aparențe mai severe de reformă liberală. Încercările lui, însă, nu pot să ducă la țintă. Guvernul coaliției trebuie să introducă reforma electorală la care s'a angajat prin pact, — sau să facă loc altui guvern care să o realizeze. Și toate presemnele ne fac să prevedem cazul acesta din urmă: guvernul coaliționist va trebui să se retragă.

Și timpul acesta e mai aproape decât s'ar crede.

Catedra de literatură română.

E vorba ca la universitatea din Budapesta să se declare iarăș vacantă catedra de limba și literatura română. Bătrânul om de paie al lui Bánffy, d-l Ioan Ciocan, fost director al liceului din Năsăud, se retrage dela locul unde n'a ajuns prin vre-un merit literar și pe care-l ocupă fără nici o pricepere. Guvernul ajunge iarăș în poziția de a-și pricopsi vre-o unealtă credincioasă.

Pentru viața noastră culturală chestiunea este mult mai importantă decum s'ar crede. O catedră de literatură română pentru noi ar putea avea în împrejurări normale un rol precumpănitor. Excluși cu totul dela alte catedre, — cu toate că în baza numărului nostru în raport cu Maghiarii am avea dreptul la o întreagă universitate proprie — nu ne-a rămas nici o altă putință de-a ne afirma, ca Români, în învățământul superior, decât prin această catedră. Prin ea numai ne punem în legătură cu trecutul nostru literar și prin ea numai se dobândesc de cătră studenții noștri universitari pregătirea și îndreptățirea pentru cariera de profesori. Dacă deci acela care ocupă catedra va avea calități înalte de om de știință și de litere, dacă el va fi un filolog consumat și va avea cuvenitul foc sacru pentru comoara de artă și de simțire ce este în literatura noastră, desigur că va fi de mare folos pentru generațiile silite de împrejurări a-și face educație oficială la universitățile maghiare.

Durere însă, că până astăzi catedra aceasta n'a avut încă un titular a cărui activitate să se fi resimțit adânc în mișcarea noastră culturală. De Cluj nu mai vorbim, căci profesorul Moldovan Gergely este o pată prea cunoscută, ca să ne mai ocupăm de dânsul. Dar nici catedra din Budapesta nu și-a dat roadele ei. Regretatul academician și om politic Alexandru Roman, a fost fără îndoială un om înzestrat, dar cine nu știe că partea cea mai tare a lui eră cea sen-

timentală, ca la toți fruntașii noștri din vechea generație. Știința lui nu eră la nivelul modern și elevii lui rămâneau cu cunoștințe în multe privințe înapoiate, deși învățau cel puțin a fi înflăcărați Români. La d-l Ciocan însă nivelul literar și științific al catedrei căzù cu totul, iar cât pentru cel național, acela nici n'a existat, acest guvernamental profesor fiind o figură întru toate ștearsă.

Ce-o fi în viitor, nu putem ști. Se vorbește de mai mulți candidați, printre cari unii sunt foarte aproape de guvern și i-au făcut servicii reale. Printre aceștia sunt d-nii Dr. Alecsici și Dr. Siegescu, amândoi crescuți cu burse românești, trecuți apoi în serviciul statului, unde sunt întrebuințați ca instrumente de control și de atac împotriva noastră. Important pentru chestiunea ce ne preocupă este însă că nici unul din cei doi candidați nu au însușirile potrivite cu o catedră universitară. Activitatea lui Alecsici e superficială și în special „Istoria literaturii române“ scrisă de el, e plină de cele mai grosolane greșeli, iar cât pentru d-l Siegescu, d-sa n'a fost luat în serios de nimeni pentru puținile-i încercări de gramatică. Dela Ciocan la aceștia doi nu ar fi un progres, ci o cădere din lac în fântână. În ceea ce privește sentimentele lor naționale, numirea lor de cătră guvern sau impunerea lor prin vre-o presiune asupra corpului didactic, ar fi dea-dreptul o sfidare la adresa noastră, căci pentru a doua oară ni-s'ar da să vedem răsplătită, prin catedre universitare, opera de transfugi.

Prin liceele noastre, prin seminarii și aiurea, avem noi destui Români cu carte serioasă, cari ar putea să ocupe cu demnitate acea catedră. Oameni ca Bârsan, Onițiu, Dr. Branște, Dr. Iosif Popovici, Enea Hodoș și chiar Dr. Ioan Rațiu și Sulică sunt forțe cu totul superioare candidaților guvernamentali.

Este datoria deputaților români să ia cunoștință de toate aceste și să caute a informa și pe ministrul de culte la timp, înainte de a săvârși o nouă infamie.

Tulburările din Balcani.

Frământările cari au sbuciumat ani de-a rândul țările balcanice, în loc să se potolească, au luat în timpul din urmă proporții mai mari, și azi sunt pe cale de-a pregăti evenimente cari pot aduce o premenire radicală în viața politică a statelor din această peninsulă mult încercată. Inaugurarea vieții constituționale în Turcia menită să curme slăbiciunile „omului bolnav“ și să introducă în imperiul otoman condițiile de existență și propășire ale statelor occidentale, a dat prilejul unei serii de schimbări și primeniri. Fiind preocupată de chestiunile interne în această perioadă de tranziție dela un sistem tradițional de guvernământ la o constituție care își așteaptă adaptarea la niște împrejurări cu totul specifice, — Turcia a scăpat din mână frânele puterii cu care susține nealterat echilibrul în Balcani.

Rezultatul imediat al acestor împrejurări au fost două acte de mare importanță istorică: *proclamarea independenței principatului bulgar declarat de regat și anexarea provinciilor Bosnia și Herțegovina la monarhia Austro-ungară*. Amândouă aceste evenimente sunt oarecum un rezultat firesc al întâmplărilor politice mai recente și sunt în măsură de-a surprinde numai prin graba cu care s'au inscenat. Independența Bulgariei e un fapt pregătit de străduința politică a celor din urmă trei decenii. După înfrângerea imperiului turc în războiul din 1877—8 în principatul bulgar s'a început o puternică și febrilă activitate de consolidare a acestei țări. Ani de-arândul s'a desfășurat munca de regenerare a poporului bulgar: s'a inaugurat o mulțime de instituțiuni menite a ridica nivelul cultural al mulțimii. Sub influința unui spirit sănătos democratic s'au înființat numeroase școli populare cu cari se poate mândri Bulgaria de azi și cari au introdus cu încetul în sufletul țărânimii pe lângă alte binefaceri ale culturii și o puternică conștiință națională. Viața economică a țării încă s'a dezvoltat în condiții prielnice de propășire. În lipsa unei tagme aristocratice care ar fi putut alimenta lupta de clasă, acest popor de țărani și-a putut asigura o uniformitate în condițiile existenței materiale și prin aceasta toate garanțele unei pășiri solide. Din aceste puternice forțe vitale s'au încheșat așezăminte cari au consolidat tot mai mult viața internă a țării și ca un corolar al unor relații po-

FOILETON.

Cântec din Macedonia.

*Colo, pe vârful de munte e un izvor senin,
Acolo turturele în orice seară vin..*

*Și vin, și vin stinghere din aerul depărtat
Să soarbă din uitarea izvorului curat..*

*Acolo vin cerboace cu ochii plini de dor
Și bea, să-și uite soțul ucis de vânător.*

*Mloarele se urcă pe munte sus, să bea
Și-și uită mielulelul răpus de-o mână rea..*

*Și fluturii se naltă când florile se duo,
Acolo-și uită jalea stingherul pui de cuc.*

*Am fost și eu acolo... Izvorul l-am secat
Ca să te uit pe tine, — dar tot nu te-am uitat!
Victor Eftimiu.*

Două surori.

Eram la Bușteni!

Tânăr, voios, dornic de viață, mi se părea că toată lumea e a mea. Imi trecusem cu bine anul întâi la universitate și tata eră nespuse de mulțumit.

— Bine, băete, ai pornit bine, ferește-te de ispite, tu ști că cea mai mare mulțămire su-

fletească e aceea a datoriei îndeplinite. Ai să mergi și tu cu noi la Bușteni să mai răsufăm o leacă; la moșie am destulă încredere în Costache.

Și am plecat. Nu mai fusesem niciodată în Bușteni. Știam bine că-i frumos, dar atâta măreție nu putuse încăpea în închipuirea mea. Când m'am sculat în cea dintâi dimineață mi-se părea că mă răcoresc într'un izvor dătător de viață. Verdele tare al pajiștilor, al grădinelor, Prahova de vale albastră de limpede, sfărâmandu-se de pietrii, aerul tare al dimineții, văzduhul străvezii și mai pre sus de toate uriașul Caraiman ce-și svârlează în sus stâncile lui vinete de vremuri, m'au amețit pe mine, omul ce veneam din zăduful Bucureștilor, din înăbușeala sălei de curs, și a camerei mele de cetit, pe mine celce ani de zile bătusem stradele strămte, care mă lăsau să văd numai deasupra-mi un petec de cer, cari mă țineau parcă legat într'o temniță, cari mă înăbușeau.

Am răsufat odată adânc, parcă să nu mă mai satur, am alergat și m'am spălat la izvor, desbrăcat până 'n brâu și apoi până la prânz am hoinărit pe unde m'au purtat ochii.

Simțiam în mine o putere să răstorn munții. Când m'am întors la prânz venisem cântând și strigând. Nici la masă nu m'am potolit. Pe mama eră cât peaci s'o scot din fire. Mi-a spus: „Ce-i, George, ești nebun?“

Și într'un fel eram nebun. Făceam planuri cum să petrec vremea cât trebuia să rămânem. Mă gândeam cu o nerăbdare aproape copilărească cum am să mă urc pe jos până în vârful Omului și Caraimanului, mă gândeam cum o să străbat pădurile, mă gândeam la smeura și la florile pe cari eu însumi aveam să le culeg, mă gândeam că am să cunosc fete și băieți de seama mea, mă gândeam la o excursie în ceata mare, călări până la Ialomicioara, la petrecerile ce trebuia să aibă loc, la pădurea de brad, la Prahova în care aveam să mă scald... și am sărit de pe scaun și am frământat o clipă podoala cu picioarele și am chiotit odată de-am făcut pe mama să-mi zică: „Doamne, George, nu ți-e de-a bună“.

„Mi-adusesem cărți și mă gândeam cum o să înțeleg și cum o să simt trântit în fân, în miroso de pajiște, cu capul în umbra unei tufe de alun — mă duceam apoi cu mintea la ce-am să fac pe urmă la moșie, la cum am să fiu eu anul viitor la universitate, mă desbrăcam de greșelele ce făcusem, mă vedeam tare, premenit, luptător senin, deschizând largi brațele vieții, pe cari deabia acum o vedeam în nemăsurata ei frumusețe.

Dar se vede că nu mi-a fost de-a bună.

A doua zi după amiază: Hai să facem vizită proprietarului. Vizita aceea a fost începutul chinului meu.

litice interne bine orânduite s'a putut înființa o armată cu organizare temeinică și ce e mai important cu fondul moral sănătos al unor soldați conștienți de aspirațiile legitime ale poporului lor. În astfel de împrejurări e firesc că forța de expansiune a acestui popor viguros nu mai putea rămâne încă multă vreme încătușată în obezile slăbite ale suzeranității turcești. La cel dintâi prilej când Turcia eră stăvilă în puterea ei de unele preocupări interne, a izbucnit dorul de libertate al poporului bulgar. După pregătirea prudentă a diplomației marilor puteri, s'a intrupat cu cea mai desăvârșită demnitate grandioasă manifestare a națiunii bulgare care și-a proclamat independența. În fața acestui fapt împlinit echilibrul internațional n'a suferit sguđuri deosebite. Turcia, imperiul obișnuit cu atâtea decepții, n'a mai tresărit cu vechea demnitate când în locul de mari amintiri istorice, în Târnova strălucirii de odinioară a țarului bulgar, s'a reluat firul de continuitate al aspirațiilor politice îngropate de mult. Afară de Anglia, care își are interesele ei de-a susține echilibrul imperiului otoman, celelalte puteri observă o atitudine prea puțin ostilă și astfel e mai mult ca probabilă recunoașterea suveranității regatului bulgar în apropiatul congres al marilor puteri solicitat de Turci, pentru susținerea echilibrului politic stabilit în tratatul dela Berlin.

În legătură directă cu acest eveniment s'a declarat și anexarea provinciilor ocupate la corpul monarhiei noastre. Statul care a fost mai dureros atins prin această nouă stare de lucruri e Serbia. Decât maturitatea politică a poporului sârb încă n'a ajuns la acel grad de-a constitui un factor serios din această țărișoară trecută prin atâtea sbuciumări interne. Astfel toate protestele inscenate și pe cale diplomatică și mai ales prin presa sârbă și prin sgomotoasele manifestații de stradă din Belgrad, au mai mult aparența unor răsboiri de operată. Căci ce obstacole serioase ar putea opune acest mic popor, frământat de atâtea patimi, stângenit în calea progresului cultural și cu o armată slab organizată puternicei forțe militare, a monarhiei noastre? Atitudinea umiltoare a ministrului Aerenthal față de Sârbi își va avea probabil roadele sale și chiotul răsboinic care răsună acum pe stradele Belgradului probabil va conțeni. Marile puteri nu vor lipsi de recunoașterea lor acest act politic și astfel monarhia noastră și casa habsburgică prin cunos-

cuta lor abilitate diplomatică au izbutit să-și mărească teritoriul și să câștige un nou izvor de favoruri economice.

În legătură cu aceste evenimente au mai ieșit la iveală și alte indemnuri. S'a proclamat alipirea insulei Creta la Grecia și se vorbește chiar de proclamarea independenței în Albania. În orice caz, nu e imposibil ca din actualele frământări să rezulte o puternică sguđuire a echilibrului politic din Balcani și cine știe dacă nu stăm chiar în fața uneia din marile premeniri pe cari din vreme în vreme le cere dorul de mărire și alte indemnuri ale omenirii fără repaos?...

CRONICĂ ȘTIINȚIFICĂ.

Un fenomen al naturii. În cantonul Elvețian du Volais este lacul „Moryelen“ situat la 2300 metri deasupra mării. Albia acestui lac este 900 de metri lungime, 300 lățime și 40 adâncime.

Moryelen este inconjurat de stânci înalte și de ghețarul Aletofe. Acest lac dispăre în chip periodic în fiecare 6—7 ani, rămânând albia cu desăvârșire goală. Albia a rămas goală în 1878 în 1844 și 1889. Dar în 1889 pe neașteptate după un an abia, albia lacului a secăt. Când are loc acest fenomen atunci o cantitate de apă de aproape 10 milioane litri în 2—3 zile își face loc de trece în „Aletsch“, se scurge și dispăre cu un sgomot inspăimântător, ca să se reverse pe câmpiile fluviului Rhon. Bolovanii de ghiață care plutesc rămân pe pământ ca un semn că a fost apă. Dacă albia s'ar goli într'o singură zi, Rhonul umplându-se fără veste, s'ar revărsa peste maluri inundând satele.

Transformarea lemnului în hârtie. Pentru un pom care stă încă în pădure trebuiesc dintâi trei ceasuri, pentru tăiatul și încărcarea lui pe o barcă. Iar pentru transformarea în masă de hârtie trebuiesc 12 ceasuri. Prefacerea substanței în hârtie 5 ceasuri. Transportul hârtiei dela fabrică la tipografie durează un ceas și douăzeci minute. Udatul hârtiei 30 minute. Tăiatul a o mie de foi 40 minute. Socotind la un loc ceasurile și minutele, vedem că putem să facem un pom în jurnale în 22 ceasuri.

Cură americană. Un medic american zice că stomacul trebuie tratat ca și un cal sălbatic.

În salon erau mai mulți. Trebuie să fi făcut ce se face în astfel de împrejurări. Nu-mi aduc aminte. Ochii mei și gândurile mele n'au văzut decât pe cele două fete. Am simțit că mi-se tulbură fața și mi-a fost năcaz că n'am mai fost stăpânul desăvârșit pe mine și pe mișcărilor mele. Păreau de aceiaș vârstă: una eră parcă ceva mai palidă, mai potolită, ochii mai blânzi, — trebuie să fi fost cea mai mare — cealaltă avea obraji rumeni, ochii scilpitori ce nu priveau o clipă într'un singur loc, mereu vorbiă, râdea, mereu se ridică de pe scaun, mereu făcea glume și se bucură ca un copil.

Am plecat liniștit și tăcut, de-mi venea să rād de mine eu insumi. Am încercat să-mi fac voie bună cântând și alergând, dar artificialitatea asta a mea mi s'a părut și mai caraghioasă. Mi-am luat cartea și m'am dus la culcușul unde cetisem în ajun. Trebuia să cetesc un pasagiu de două treiori și cu cât ceteam de mai multeori, cu atât înțelegeam mai puțin. Pe urmă n'am mai vrut să mai repet și mi-se părea așa de nesărat și de șters scriitorul, care mă înduioșase ieri. Până când am băgat de seamă că nu-mi erau defel gândurile acolo. Mi-eră năcaz că tăcusem aproape toată vremea cât stătusem la proprietar, nu puteam pricepe cum eu, care puteam stărni răsul la o societate întreagă, rămăsesem înfipt pe scaunul meu ca un bătrân, ori ca un copilându ce roșește și se sfiește de

lume. Ce o fi crezut fetele... că sunt un idiot negreșit. Și băgam de seamă că tocmai din pricina lor rămăsesem așa de prostit și cu toate că mă purtasem așa de nemulțămător, mi-ar fi plăcut să le mai văd. Imi rămăsesse în suflet chipul acela nestajnic, ochii aceia jucători... și am stat și m'am răscolit pe mine însu-mi, vream să știu limpede, ce-i cu mine, acuma mai puțin ca oricând nu-mi plăcea să mă las așa în neștire, în voia sufletului.

Eram îndrăgostit. Venise așa deodată simțământul acesta ca furtuna pe cer senin și limpede și acuma mă frământam, toate planurile mele imi pieriseră din minte, se întunecaseră în vârtejul acesta nou, care mă stăpâniă acuma mai mult ca orice.

Nu eră întâia oară când mă munciă fiorul acesta ce te doare și te desfată în acelaș timp. Cunoscușem multe fete, multe mă făcuseră să-mi bată inima, în ochii multora mă uitasem adânc, cu înțeles; mi-aduceam aminte cum pe una o făcusem să moară după mine numai cu glumele și cu răsul, mi-aduceam aminte de scrisori de dragoste pe care le făcusem, mi-aduceam aminte de ochi umezi, de-o strânsoare de mână într'un amurg, de atâtea visuri ce visasem, de atâtea nerăbdare ce de multeori mă chinuise. În totdeauna mi-se păruse că aceea imi va fi dragostea cea din urmă, cea mai puternică, în care toată para sufletului meu o să se topiască... și niciodată n'a

Brazilienii sar în spinarea calului și aleargă cu dânsul pânăce calul recunoaște puterea călărețului. Stomacul trebuie revoltat cu mâncări absurde.

La început toți cari au făcut această cură, au simțit timp de două săptămâni durerile cele mai groaznice. Și se păreau că șoareci urmăriți de pisice au năvălit în intestinele lor. Dar după patru săptămâni cura fiind terminată, bolnavul fu vindecat pe deplin.

Mâncările ce mănâncă bolnavul la început sunt:

Primăvara: Supă de lapte, cu salată de castraveți și prune uscate.

A doua masă: Scrumbie marinată cu smântână dulce și biftec cu dulceată de trandafiri. Prânzul: Supă de raci cu ridichi și castraveți acri, șalău fript în unt de recină, fleică preparată cu zahăr și scortșoară. Turtă de ciocolată cu măslină și brânză și sirop de vanilie. Cina: Cartofi cu smeură. Piftelile cu unt de migdale. Tot să mănânci și să nu mai uiți!

Socialiștii și guvernul.

Capitala noastră e într'o necurmată fierbere. Tablourile statistice despre reforma electorală așa cum o contemplează ministrul Andrassy au trebuit să trezească elementele amenințate cu distrugere totală la cea mai îndârjită rezistență. Strada, mult temuta stradă a Budapestei, s'a pus în mișcare.

Partidul social democrat, care numără printre membri săi nenumărate zeci de mii de elemente muncitoare amenințate să rămână și pe viitor despuiate de-un drept ce li se cuvine în urma serviciilor mari ce le aduc țării, — a pornit o luptă violentă împotriva guvernului. Zi de zi ține mari adunări de protestare, le deschide ochii și celor mai puțin înțelegători asupra primejdiilor ce involvă pentru țara întreagă proiectul lui Andrassy și face apel la toți cetățenii țării să combată proiectul fără preget. Și rezistența aceasta nu s'a mărginit numai la frazele obișnuite de protestare teoretică: *pe stradele capitalei au răsunit impușcături și a curs sânge!* Muncitorimea, apărându-și drepturile, s'a ciocnit cu poliția comandată „să susțină ordinea publică“ — și rezultatul a fost: mai mulți răniți de gloanțe, muncitori și polițiști, și un șir nesfârșit de arestări.

fost așa. Eră destul să plec, să n'o mai văd vreme îndelungată, ori poate de fel, să-mi răsară în cale alți ochi, alt chip, și trecutul se perdeă ușor într'o ceață albăstrie. Mi-aduceam aminte limpede, mă bucuram de bucuria de atunci, dar nu mă mai munciă nici dorul, nici regretul, nici nerăbdarea. Păstră mintea, dar inima uită. Și mă cam luasem de mirare. Mă cutremuram, mă gândiam câteodată, că poate sunt într'o stare bolnăvicioasă a sufletului, că orice adiere m'atinge, mă face să tremur, dar că o iubire puternică nu voi fi în stare să am niciodată.

Dar tinăr, cum eram, astfel de gânduri nu mă chinuiau prea multă vreme, vedeam că toți prietini mei fac tot ca mine, sau cel puțin au tot cam acelaș suflet ca al meu și mă mângăiam că atunci negreșit trebuie să fie normal de vreme ce toată lumea e așa. Dar mai pe sus de toate judecam cu ușurătatea, care m'a scutit de multe năcazuri, dar m'a făcut să cad și în multe greșeli, că de vreme ce-mi place mie așa și de vreme ce rău pentru nimeni nu e, apoi nu-i nici un cuvânt ca să fac altfel.

Și așa judecam și acum. Am început să mă bucur: „Așa dar numai asta lipseă din planurile tale, iubite George, pentruca să fie petrecerea aceasta de vară într'adevăr fără păreche în viața ta“.

Și cât m'am înșelat! Câtă desamăgire, care mă roade și acuma, după atâtea ani, câtă lipsă

Pe cât de regretabile sunt aceste ciocniri cari nu pot să ridice, în afară, vaza țării noastre, — pe atât sunt de explicabile. Dacă ar fi să stabilim responsabilitățile, — nu putem învinul *patimă*, ci numai pe cei ce o *deslăntuie*; nu putem acuză masele cari se apără, ci numai mâna cea de oameni cari atacă brutal și fără milă, fățiș și pe ascuns.

Ori cât de mult am fi noi elemente de ordine (și sunt momente când dragostea aceasta de legalitate imagină poate să compromită succesele unei lupte câștigate deja), — nu putem să ne tănuim simpatiile pentru cei ce-și pun în joc libertatea și viața ca măcar cei ce vor veni în urma lor să se bucure de o soartă mai bună. E, însă, revoltător purtarea „învingătorilor“.

Pe urma ciocnirilor de Joi seara, când muncitorimea din capitală, priate care se amestecase și câțiva agenți provocatori, atacată de poliție a încercat să se apere cum s'a putut, — au fost arestați aproape o sută de demonstranți, dintre cari aproape 20 de inși au fost declarați arestați preventivi pentru crima de „ațâțare la omor“! Despre tratamentul de care au parte la poliție, acești arestați, organul social democrat „Népszava“ relatează amănunte îngrozitoare. Arestații sunt bătuiți până la sânge, cu pumnii, cu biciușce și săbii, — fiindcă nu vor să declare că sunt vinovați de crima ce li-se impută! Detectivi și polițiști li poartă din cameră în cameră, una mai întunecată decât cealaltă, în bătai necurmte și insulte murdare la adresa lor, a familiei lor, a întregii muncitorimi social democrate... Printre șirurile muncitorimii mișună spioni și agenți provocatori cari agită, ațâță, provoacă la disordine, ca poliția să aibă pretext să intervină și să „restabilească“ ordinea turburată...

Receta aceasta e veche și a fost practică de toate guvernele noastre. O cunoaștem și noi românii prea bine. Atâtea „revoluții primejdioase“ și „atentate politice“, puse la cale de noi, au mai descoperit organele administrative în sarcina noastră, — încât nu ne mai putem mira de reluarea vechilor expediente.

Receta nu e de astăzi. N'ai nici o primejdie pe care s'o înălături, — inventezi tu una, o exagerezi, o prezinți drept o catastrofă îngrozitoare, ca meritul de-a fi „salvat țara“ să fie atât mai mare. Rezultatele și efectele practice ale acestui fel de manevrări politice au fost, însă, întotdeauna îndoielnice. Pe urma lor numai de

prea puținori — și pentru prea puțină vreme — au profitat atacatorii. Învingerea, în cele din urmă, a fost întotdeauna a celor atacați.

Nici de data aceasta nu va putea fi altminteri. Masele nu se vor lăsa seduse să se dede la disordine mai crunte. Cei ce luptă astăzi pentru introducerea unui vot universal cinstit, — duc o luptă dreaptă și nu se vor lăsa terorizați nici de amenințări nedemne, nici de atacuri brutale.

Votul universal cinstit și nefalsificat are să se introducă și în țara noastră, oricât de mult ar lovi în interesele private ale claselor stăpânitoare.

CRONICA LITERARĂ ȘI ARTISTICĂ.

Din Petersburg ne vine știrea că Maxim Gorki, cunoscutul literat rus, s'a căsătorit cu fosta soție a scriitorului Leonida Andreieff.

Goethe și Napoleon. — La 2 Octombrie a. c., s'au împlinit 100 de ani dela întâlnirea lui Napoleon cu Goethe. „Iată un om“ zise Napoleon lui Berthier, după ce a avut o întrevedere cu poetul german.

Goethe pe de altă parte a găsit admirabilă critica ce Napoleon a făcut lui Werther: „N'ar fi trebuit să amestecați la Werther motive de ambiție nesatisfăcută cu acelea de amor pasionat. Asta nu e conform naturii și slăbește impresiunea cetitorului“.

— A găsit dintr-odată defectul operei mele, zise Goethe bunului Müller. La această întrevedere au azistat contele Daru, Berthier, Savary, Soult și Talleyrand.

S'a vorbit apoi de „Mahomet“ piesa lui Voltaire, pe care Goethe a tradus-o în nemțește. „Nu e o piesă bună“, spuse Napoleon.

Relativ la piesele în cari destinul joacă un rol oarecare, Napoleon a zis: „Ele aparțin unor timpuri dispărute. Astăzi de ce nu ne dau pace cu destinul? Politica — iată destinul“.

Cu patru zile în urmă, la balul Curței la Veimar, Napoleon s'a întâlnit din nou cu Goethe și s'au întreținut mult cu privire la literatură. El sfătul pe scriitorul german să scrie o piesă asupra morții lui Iuliu Cezar, adăogând că: „Aceasta ar putea fi marea sarcină a vieții voastre.“

Ar trebui să arătați lumii că Cesar ar fi făcut pe oameni fericiți dacă i-s'ar fi lăsat timpul necesar să-și termine opera“.

Și înainte de a se despărți, îl pofti să vie în Capitala Franței: „Veniți la Paris, îi spuse el, veți câștiga acolo o mai largă concepție a lumii și veți găsi un enorm material pentru creațiunile d-voastre poetice“.

Talleyrand și Müller în memoriile lor vorbesc cu entuziasm de întrevederea între aceste genii.

„Teoria împopulării“. Din lucrarea intitulată „Társadalom gazdaságtani és gazdaságtörténeti kutatások“ de Dr. Iuliu Mandelló prof. univ. privat, prof. la academia juridică din Pozsony, a ieșit de sub tipar ca al IV. volum opul cu titlul „A nepesedés elmélete“ („teoria împopulării“) de prof. dela academia juridică din Debrecen Dr. Gabriel Kovács, un bărbat distins și cu vederi mai largi ca mulți contemporani ai săi.

Pe aceia cari urmăresc cu interes chestiunile economice și sociale, îi privește deaproape lucrarea aceasta, care afară de introducere, unde se spun principiile fundamentale, tractează în 3 părți principale, chestiunea împopulării. Partea primă literară, ne prezintă pe larg și din punct de vedere al criticii legea împopulării a lui Malthus și lucrările apărute de atunci, cu privire la teoria împopulării. Literatura malthuziană, direcția practică a neomalthuzianismului, atimalthuzianiști, cari stau pe baze civile, scrutările curentului biolog și lucrările socialiștilor contra lui Malthus, mai ales teoriile cele mai nouă (Hausen, Amon, Dumont, Nitti, Oppenheimer, Wolf) se tratează aci pe larg.

Partea a 2-a, ca parte critică, din noi puncte de vedere se nizește a cercetă teoria lui Malthus și a răsturnă pesimismul acesteia; caută puncte noi de razăm pentru critică pe bazele științelor naturale a socioeconomiei și a sociologiei.

Partea a 3-a, sintetică, examinează curențele împopulării în Ungaria pe baza împărțirii în clase cu ajutorul datelor statistice maghiare mai nouă, deci pe atari baze — cari de fapt se pot numi nouă. — În partea aceasta se află date interesante cu privire la împopularea din punct de vedere economic și neeconomic, dar aci se află apoi date referitoare la împopularea Sașilor și Românilor ardeleni, cari înaintea publicului unguresc în mare parte sunt necunoscuți. În această parte a lucrării ne arată autorul bazele teoriei nouă și interesante a împopulării, făcân-

de stăpânire pe mine pentru care nici acuma nu mă pot ierta.

La o cunoștință mai prietenească am ajuns repede cu firea deschisă a familiei și cu lipsa de orice formalism, pe care o are toată lumea vara, departe de orașe, în cei creeri de mulți. Ne jucam în grădină, mergeam împreună la plimbare. Căutam totdeauna să fiu cu ea, ori în preajma ei; nu puteam altfel. La început fata s'a simțit cam stingherită, mai pe urmă băgam de seamă că faptul acesta o plictisiă chiar. Tovărășia mea îi puneă cătușe. Când eră cu mine numai putea fi sglobie, nu mai putea râde de fiice lucru... și lucrul acesta se vede că nu-i plăcea. Am băgat de seamă că începusem rău, dar mă mângăiam cu gândul că în felul acesta îi voi da cel puțin prilej să înțeleagă că am pentru ea o afecțiune deosebită. Dar ea părea a nu înțelege. Căutam prilej întotdeauna să-i fac un serviciu cât de mititel, îi duceam scrisorile la cutie când ieșiam în sat, îi ridicam mincea la joc, îi luam apărarea pe drept ori pe nedrept, când discută cu cineva.

Și m'așteptam să-i fac cu asta o bucurie nemăsurată. M'așteptam să mă privească lung cu ochii umezi și jucători, cu o expresie de recunoștință copilărească, cum de multeori mă priviseră alte fete... dar mă înșelam; eră zădarnic. Dinpotrivă dacă se găsiă cineva care să facă o glumă pe socoteala părerei ei și a apărării mele — fie acel cineva chiar tată meu ori bunicu-său,

oameni bătrâni și ursuzi de altfel, apoi râdea și ea cu atâta poftă și se lăpăda cu atâta ușurință de ce spusese mai înainte, că mie mi-se părea că mă înghite pământul de ciudă.

Dar tocmai pentru aceia țineam cu atâta mai mult la ea.

Spusese odată în treacăt că-i plac florile... și de atunci nu eră zi dela Dumnezeu, în care să nu colind livezile să-i fac ei nu chite ci maldăre de flori, de trebuia să le duc în brațe nu în mână. Și într'o bună zi îmi spune:

— Apoi, domnule George, îți mulțămesc din suflet, numai atâta că dacă mi-aduci așa de multe și așa de des ai să mă faci să nu-mi mai placă florile și mi-ar părea rău.

Am înghițit și am tăcut. Toată ziua nu mi-a tichnit însă, îmi venia să-mi dau cu capul de pereți... eram prost și pace; se putea să fiu într'adevăr așa de lipsit de cumpănă, s'o pornesc așa într'o parte... bine că mi-a spus, aș fi fost în stare să stărpesc toate livezile din jur.

Când o întâlneam dimineața în grădinița casei, ori cât mă căzniam eu să-mi iau un aer firesc, să mă uit cu mâinile în buzunar la răzoare, nu puteam; mi-se părea că dacă țin mâinile în buzunar sunt curaghios și dacă le las afară au o lungime neobișnuită. O salutam și parcă atunci învățam să-mi iau pălăria din cap, glasul îmi tremură ușor și n'aveam îndrăznială să mă uit în ochi-i. Mi-se părea însă că ea trebuie să pufniască

de răs acu'... acu'. Și mă hotărâam ca a doua zi să nu mai ies în grădiniță, să pornesc prin pădure cu cartea cum îmi făcusem planul în cea dintâi zi când venisem.

Dar nu puteam. Mă târă ceva iarăș în grădiniță mai ales când știam că și ea ar putea să nu vină și cu toate astea vine. Poate că în sfârșit a înțeles și poate că mâne o să se topiască ghița încăpăținării acesteia, capriciului acestuia de copil — ce putea fi altfel? — și are să vină spre mine și are să-mi întindă mâna, și are să mi-se uite galeș, dornic, cuceritor în ochi și eu am să ridic capul, s'o privesc cu aer de ocrotitor și să-i mângăi bucelele înfoiate ale părului. Și a doua zi eram mai nepriceput.

Eu care puteam să turăi o zi întreagă despre toate banalitățile din lumea asta, nu mă pricepeam ce să vorbesc cu ea. Uitam parcă tot, scărjăiam nisipul cu vârful ghetelor, îi arătam răzorul, îi spuneam ceva, tăceam însă repede, fiindcă mi-auziam singur glasul parcă venia din altă parte și mi-se părea că vorbesc așa de urit și că spun o prostie așa de mare, încât mă cuprindea parcă un fel de frică.

Și cu toate astea ea eră un copil. Un copil însă, care mă stăpâniă, m'ar fi putut stăpâni ca pe o jucărie. De mi-ar fi zis să încerc să urc Caraimanul pe stânci de-a dreptul nu pe potecă, m'aș fi urcat. Devenisem tăcut, aproape trist. O visam noaptea, în mijlocul icoanelor ce-mi ră-

du-ne cunoscută în raport cu dezvoltarea societății și dezvoltarea istorică a înpopulării. Opul acesta, important din punct de vedere social economic și al sociologiei, a apărut în Debreczen, în librăria lui Hegedűs și Sándor în ediție e lux pe 328 p. cu prețul de 6 cor.

Acest op de interes comun, strict-științific, dar pe care oricine îl va citi cu interes, — e prima lucrare care se ocupă mai intensiv cu teoria înpopulării. Îl recomandăm atențiunei onor. public cetitor — mai ales că autorul după datele culese din izvoare autentice ne va surprinde cu o lucrare și mai interesantă referitoare la progresele ce au realizat Românii pe terenul înpoporării în raport cu conlocuitorii lor, mai bine situați materialicește și ocrotiți în cele culturale, cu mijloace extraordinare, pe cari Românii nici visă nu pot. I...

Foaia scolastică din Blaj publică în ultimul său număr un articol al d-lui Al. Ciura despre activitatea unui harnic pedagog ardelean și reproduce, în cadrul acestui articol, o prea interesantă scrisoare inedită a lui *Odobescu*. Aceasta scrisoare are un interes biografic, căci se pomeneste în ea de boala de care *Odobescu* suferea. „Cât despre mine — zice O. — am fost silit să-mi injectez așa multă morfină în mine, încât am acum continue amețeli și o greață de nesuferit. Aceste două calamități alternează acum la mine cu strașnice și dese junghiuri în picioare. Auzi viață!“ — Această scrisoare e datată din August 1895. Peste două luni, în Noemvrie aceluiaș an, distinsul scriitor, pe cum se știe, și-a răpus el singur frumoasa-i viață.

Postumele lui Ibsen. Operele inedite ale lui Ibsen se aranjează acum pentru tipar și vor ieși în primăvara viitoare, formând cu totul două mari volume de câte cel puțin o mie de pagini. Într-aiul volum va cuprinde toate proiectele lucrărilor lui în proză și un mare număr de poezii necunoscute, scrise cu deosebire în tinerețe. Al doilea volum va aduna la un loc toate fragmentele dramatice și planurile lui la dramele cunoscute, între cari câteva variante la „*Rosmersholin*“ și la „*Peer Gynt*“. Materialul acesta va fi de un deosebit interes pentru cercetătorii literari, căroră li-se va da astfel prilejul de-a privi de-a aproape așazicând în atelierul dramatic al marelui scriitor. Publicația anunțată se va face în două limbi de-odată, în cea germană și în cea norvegiană.

O eră nouă.

Din adunările populare ținute până acum în diferite centre ale Ardealului, s'a putut constata un fapt destul de îmbucurător pentru noi Românii: poporul dela sate, — temelia vieții noastre politice, — a început să-și cunoască însemnătatea lui! Acest pedestal care ține neclătinat întreg Ardealul, a ajuns astăzi, mulțumită frământărilor prin care trece, să determine curente, și să cumpănească de multeori, el în judecata lui, urzirile nenorocite ale vieții politice mai noi.

E un bine acesta și de care cărturarii noștri, neapărat trebuie să ție seamă. Și mai mult încă: cărturarii și apostolii neamului românesc, cum și toți aceia cari au pășit chemați și nechemăți înaintea poporului nostru, sunt datori — precum datori sunt și morții și vieții — să ție seamă de lucrul acesta!

Numai așa înțelegerea și trăinicia legăturilor între conducătorii maselor va putea fi o lege pentru toți și numai pe această cale, se va putea încheia în uitatul de stele Ardeal, o puternică și roditoare viață politică.

Trebuie dată o nouă obârșie spiritului nostru; o nouă cărăruie dreaptă politicei noastre!

Căci nu din altă parte va porni renașterea și de mult așteptata regenerare a neamului românesc! Nu dintre zidurile și cancanurile actualului parlamentarism maghiar, se va sălășlui în mijlocul nostru dorul de înfrățire și de reculegere! Și nu dintre sprijinitorii noștri de „ocazie“, se va putea intrupă marea dogmă a vieții noastre politice și culturale!... Mântuirea românismului nu trebuie căutată decât în manifestările largi ale poporului nostru!

La el trebuie să coborâm steagul sfânt al libertății și energiile noastre! Spre el trebuie să bată și să oscileze, pline de dragoste și de lumină, inimile noastre! Cu el trebuie să împărțim tainele, bucuriile și durerile noastre! Lui trebuie să-i împărțim toate nădejtile și toate decepțiile noastre! În legea lui, pururi trăitoare și largă, trebuie să botezăm toate aspirațiunile neamului, tot avântul și toată cugetarea noastră!

Spre el, spre acest izvor de pace și de înțărare, spre acest zid stătător de veacuri, spre această credință mare și mântuitoare, trebuie să năzuim și să se îndrepte toate reinnoirile ne-

mului, toată forma primitoare a prefacerilor noastre!...

Cunoaștem starea dureroasă în care ne-a adus cualiția *Andrássy-Apponyi*. Legea de maghiarizare a școalelor noastre a început să calce cu pași siguri peste vlăstarele neamului românesc. Și acum cu viitoarea deschidere a parlamentului „votul plural“, această rușine și necinste a secolului nostru, tinde să ne șteargă pe noi români, pe toate naționalitățile din țara aceasta și pe întreg poporul unguresc, de pe harta vieții politice. Și mai tinde acest „vot plural“ importat din cele mai nenorocite împrejurări, se înăbușe prin sectarismul său strigător și prin vederile lui umilitoare și strâmte, toată munca noastră de ani, toată organizațiunea noastră firească și cinstită.

E un sămbure urit în această țară și care pe zi ce trece, prinde tot mai multă putere de viață din ingenunchiarea naționalităților! Și nemulțumit numai cu această parte a leului, sămburul acesta miraculos, aspiră distrugerea românismului!

Nu vom căuta să știm dacă el e pornit din spiritul îngust al guvernărilor noștri sau din alte apucături dușmane năzuințelor și drepturilor noastre sfinte. Nici nu ne vom bate capul cu originea lui: dacă ea pleacă dintr'o slabă înțelegere a vremurilor mari și hotărâtoare prin care trecem, dintr'o nesocotită condamnabilă și îmbătrânită în acest fel de pricepere sau din vre-o ură launtrică oarecare. Ne mărginim la această constatare, dureroasă și nespuse de îngreunătoare pentru noi.

Și astfel aruncată barca vieții noastre politice, astfel nesocotite fiindu-ne și munca și contribuțiunea noastră mare, în sânge și strălucire, la ridicarea acestei patrii, — care va fi de aici înainte refugiul nostru, care idealul nostru?

— Poporul! Din atingerile noastre cu acest *Krist* al neamului românesc, din împreunarea forțelor și năzuințelor noastre, din apropierea inimilor și gândurilor noastre, din plămădirea unui singur aluat care să cuprindă întreaga mare de suflete a poporului românesc, întregile aspirațiuni și întregile idealuri ale acestui neam, — se va încheia acum — când timpul o cere — cândva, odată! — dacă nu astăzi — răsăritul falnic al României!

Demetru Marcu.

măsesse din cărți. Mă vedeam un fecior de țară jucând cu ea de brâu, ori mângându-i obrazii la un prilaz de grădină; o vedeam pe ea castelană, răsărind cu părul revărsat pe spate în pervazul unei ferestre, oftând în strălucirea rece a lunii și eu paj jurând cu mâna pe inimă că tinerețea și viitorul meu le dăruiesc ei... o vedeam altă dată așa cum eră, apropiindu-se de mine și rugându-se de mine s'o iert că prea a fost copilăroasă... și eram foarte fericit.

Mă hotărâam să-i spun ce-am visat. Ce prilej de tachinarie și de glume, dacă a-și fi fost eu stăpân pe mine, dacă a-și fi fost eu cel dinainte.

Dar nu puteam. Ajunsesem până acolo să mă gândesc dinainte ce și cum am să-i spun, ce glumă să fac și ce să răspund când va obiecta în cutare ori în cutare fel. Și când eram aproape de ea mi se împăenjenea parcă mintea. Îmi bătea inima, îmi pierău sângele din obraji, ori îmi năvăleă cu prea mare putere, mi-se părea că mi se oprește respirația, mi se părea că mă înăbuș, că se învârtește pământul cu mine și nu mai puteam vorbi, nu mai puteam râde nici chiar de cel mai sănătos răs făcut de altul. Zămbiam numai când alții râdeau cu hohote și ce zămbet trebuie să fi fost acela, zămbetul dureros al omului ce suferă, ce-și birue chinul scrășnind din dinți. Nu mă mai recunoșteam pe mine... mi se părea că stau câte odată deoparte și mă privesc pe mine însu-mi și mă înfioram de prefacerea asta.

Doamne, cât a-și fi dat să mai pot începe odată iar viața ce trecuse din ziua venirii mele aici. Eră o vreme prăpădită, o vreme de chin. Cât de mult greșisem în felul de a mă purta cu fata aceasta... dar acum nu mai puteam schimba nimic, aveam senzația că mă prăvălesc amețit, vrăjit, într'o prăpastie și-mi lipsea voința de a încerca să mă opresc.

Se pusese la cale o excursie mare până la peșteră, o excursie de a cărei veselie m'ași fi bucurat eu altfel mai mult decât oricare altul și eram gata să mă duc și eu. Cine m'a pus pe mine și-am întrebat-o în ajun:

— Domnișoară, mergi și dumniata cu noi? Mi-a răspuns cu o fermecătoare și neobișnuită duioșie în glas.

— Mai bucuros rămân acasă, numai atâta îmi pare rău c'am să fiu singură.

Și nu m'am dus în excursie, mă gândeam să-i țin tovărășie în ziua aceea, mă gândeam că ea o să fie în sfârșit ziua înțelegerii, ziua când îndrăzniala și voioșia mea vor sfărâma peatra care mă apăsa sub greutatea ei și că odată desrobot de lanțurile care mă legau, voi izbuti să-i arăt că pot să fiu și vesel și indiferent și vorbăreț și spiritual și că în felul acesta voi putea să-i cuceresc măcar o fărâșă din simpatia, care acum mi-se părea mai scumpă ca orice pe lume.

Renunțasem de a mai nădăjdui c'o voi putea face să mă iubească, îmi rămăsese însă ambiția,

incăpățănarea de a-i dovedi cât de mult m'a robit cu însăș răceala ei și mai departe vream să-i arăt că nu-s prost și târâe-brâu, cum aveam convingerea puternică că crede.

Și în ziua aceea, nici mai mult, nici mai puțin, pleacă la o prietină și stă până seara târziu.

Cât m'a ros pe mine revolta împotriva mea, nu împotriva ei. Cum am fost după prânzul și în seara aceea nu-i de încăput într'o minte ome-nească. Găsisem pentru ce nu venise în excursie, tocmai pentru că întrebasesm cu tonul de a o ruga să-mi facă bucuria să ne însoțească. Și tot din pricina aceea plecase și de-acasă. Nu putea rămâne cu mine acolo, nu mă putea suferi.

Și eu, nenorocitul, care crezusem întotdeauna că deșertăciunea de a se ști prețuită, iubită, adorată e întotdeauna porțița prin care te poți strecură în inima unei femei! Ce amarnică desamăgire și cât e de adevărat că pentru suflete nu există reguli!

Nu mai puteam, eram nebun. Nu mă mai duceam nicăiri nu mai citiam nici măcar un rând — și aici iar îmi venea să râd cu batjocură de credința pe care o aveam că în cărți află de multe ori mângăerea — nu mă mai fermecă Prahova, nu mă mai fermecau brazii, nu mă mai răpiă măreția Caraimanului, nu mai aflam nici o bucurie în planurile ce croisem pentru viitor. Mă sdrobiă pe roată, mă ardea pe rug chinul de o

Moțul și firea lui.

Înaintând spre Biharia dela Bistra trecem peste Câmpeni și ajungem în Săcătură. Dela Săcătură spre dreapta apucă drumul spre Albac — poate cea mai puternică comună de pe Valea-Arieșului, renumită din multe puncte de vedere.

Înainte de toate merită mențione la loc de frunte din motivul, că are o populație foarte *vânjoasă*. La statură se deosebesc *albăcenii* de ceilalți moți prin faptul, că sunt cu mult mai înalți. Pe când stătura normală a moțului este *mijlocie, îndesată*; cea a *Albăcenilor* e ca *silha* de munte. Le și zic oamenii din celelalte sate, că sunt *înalți ca brazii de munte*.

Poziția locului e cât se poate de *romantică*. Cât ce treci în hotarul Albacului, șoseaua duce dealungul Arieșului limpede ca cristalul. Pe coastele ce au declin spre vale zărești păduri de brad tinere, presărate de poenițe, pe cari pasc turmele de oi și cirezile de boi. Ici-colea ți-e dat să auzi tulnicul vestit al moțului, din care odinioară trăgea și regele munților *Iancu*. Tulnicul e făcut din doage și imprejmuit cu cercuri de alun, cum au fost și tunurile moților în anul patruzeci-și-opt, cu acea deosebire, că acestea erau cercuite de fer și nu de lemn.

Încolo pământul e muntos, bun pentru boabe (cartofi). Ici-colea seamănă și grâu, de primăvară, ovăs, orz, hirișă, ba la preotul Todea am văzut și cucuruz, sămănat în șes lângă Arieș.

E dar explicabil, că ocupația locuitorilor e *creșterea vitelor*. Vitele sunt de soiul muntenesc, bine hrănite, ici-colea străbate și altă rasă. O altă parte și cea mai importantă din ocupația lor este: *lemnăritul*. La pădure se pricep de minune. Și cum nu, când ei sunt fii ai pădurei. „In ea am născut, în ea am crescut, în ea trăiesc“, zice albăceanul.

Odinioară, pânăce nu a adus statul Nemții, cari au prăpădit pădurile în scurtă vreme, Albăcenii se aflau în o situație materială splendidă. Astăzi, de când stăpânirea de acum le-a trimis slujitori nu tocmai umani, au dat și Albăcenii *îndărăpt*. Neavând cu ce se ocupa, au luat lumea în cap și s'au dus până și prin America ca să caute de lucru.

Sunt o mulțime pela *Riu-Sadului*, pela *Lotru* și alte locuri, unde se taie păduri. Sunt cei mai pricepuți tăietori de păduri. Îți umblă cu *trun-*

chiul de brad, ca și cum umblă altul cu un *colac*.

Dela fire sunt foarte *isteți, curajoși, îndrăzneți, necruțători*; altcum oameni de *petrecere*. Țin la olaltă grozav. Când sunt în drum totdeauna merg în cete de zece, douăzeci de căruțe. Sunt foarte buni *platnici*. Indatorați pela bănci, precum mi-s'a relatat, nu prea sunt.

La biserică țin cu *sfințenie*. La națiune nu este doară popor din vre-un colț de țară, care să-i poată întrece în *sentimente românești*.

Drept ilustrare servească faptul, că la procesul memorandumului, la Cluj, au luat *trei sute de înși parte*, tot ficiori voinici, ca brazii de munte.

Albăcenii sunt fala munților. Din mijlocul lor a răsărit și *Horia* vestitul anteluptător al *libertății*.

Dr. Petru Șpan.

ȘTIRI.

Libertatea de presă în Ungaria. Nu mai puțin de 7 procese politice s'au pornit în același timp împotriva ziarului „Tribuna“ din Arad — pentru șapte articole „agitatorice“, între cari unul, „Calvarul“, nu e decât o înșirare a prigonirilor politice de cari am avut parte acum a doi ani...

D-l Voicu Nișescu a scăpat zilele trecute din închisoarea dela Seghedin, colaboratorul nostru d-l Dr. I. Lupaș va scăpa și el în curând, — locurile trebuie dară umplute!

Și asta se chiamă în Ungaria libertate de presă!

Apel. Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu“, al cărui prezident e d-nul P. Lucuța, iar ca secretar are pe d-nul Vic. Tordășianu, a lansat un apel prin care invită lumea românească spre a veni în ajutor nenorociților de pe Valea-Hărtibaciului. Fapta numitului comitet vorbește dela sine.

Societatea diletanților români din localitate a aranjat pentru Duminecă 18 și Marți 20 Octomvrie st. n., în sala festivă a Muzeului Asociațiunii două mari „Serate artistice“ cu binevoitorul concurs al marilor artiști dramatici Români Agatha Bărsescu și d-l C. Gh. Radovici. La a doua serată, dă concursul său și sărbătorita cântăreață a Ardealului, d-na Veturia Triteanu.

Programul seratelor e pe cât de ales pe atât de bogat.

clipă, dragostea nebună, smintită, dragostea împinsă până la ură. Eram perdut.

Am avut totuș puterea să alerg la o faptă, care mi se părea mie desnădăjduită, mi se părea cel din urmă mijloc: să-i scriu. Vream să-i scriu însă o scrisoare rea, o scrisoare îmbibată cu fiere, o scrisoare care să-i ardă obrazii ca biciuri de crivăț, o scrisoare care s'o facă să turbeze, să-mi jure răsbunare. Vream să-i spun că n'are inimă, că-i jucărie fără preț, că n'are nici măcar minte să înțeleagă, că-i o necuviință să batjocorești pe un om care te îndumnezeie, că nu-i vrednică să fie iubită și că de fapt nici nu va fi vre-o dată și că vieața ei pe lume n'are mai mult rost decât aceea a unei burueni într'o margine de drum.

Eram cu mine însumi numai și socoteam că voi avea tăria să-i spun toate acestea. Dar n'am avut-o. Am vrut să-i fac o introducere ca să nu zvărie dela început scrisoarea din mână. Și m'am pomenit că-i spun că a-și fi în stare să fac pentru ea cea mai nemăsurată jertfă, că am pentru ea o dragoste nețărmurită, că tocmai dragostea asta m'a adus în starea de toropeală în care mă vede și că datoria ei este ca dacă nu simte pentru mine ceace simt eu pentru ea, cel puțin să nu-mi răsplătească cu ură cu dispreț și cu batjocură cea mai sfântă iubire, pe care am avut-o eu vre-odată. La urmă îi ceream

o întâlnire, ca să-i spun ceace graba și nerăbdarea nu mă lasă să-i scriu.

Mi-a părut rău că i-am scris o asemenea scrisoare, care nu răspundeă hotărârei mele, dar mi-am zis că dacă scrisoarea a izvorit din sinceritatea sufletului meu, apoi nu-i nici un cuvânt s'o rup, ci trebuie negreșit să i-o trimit.

Mai bine de un ceas am așteptat pironit în locul unde o rugasem să vie. Și n'a venit. Vream să n'o mai văd. Eram hotărît să pretextez ceva și să plec la moșie, simțiam că sunt în primejdie să cad bolnav.

Nu m'a cruțat însă. După prânz vream să ies, să plec, să mă pierd undeva, să uit, să răsuflu. Când să ies, ea și cu soru-sa drept în față-mi. Am șovăit... Ea parcă m'a privit o clipă, pe urmă a izbucnit într'un hohot de răs, de credeam că se cutremură casa. Se îndoiă de mijloc și râdea, bătând din palme, să crezi că și-a perdut mințile. Mamă-sa a ieșit la fereastră să vadă ce-i.

Eu am rămas ținut pe scară, stană de peatră. Soru-sa se uita cu năcaz parcă la ea și cu milă la mine.

Am simțit că mi se rupe ceva în piept. Când am vrut să pășesc mi se părea că pic de undeva de sus și că nu ating pământul. Eram de douăzeci și doi de ani, bărbat în toată firea, și ea un copil ce nu putea avea mai mult de șeptesprezece.

* * *

Protivnicii școlii confesionale la lucru. Un avocat fără clientelă așezat în cel mai românesc cerc, povățuiește pe sătenii comunelor vecine, să deie școala la stat, — atunci când s'a dovedit că susținerea ei este posibilă și — din mijloacele bisericeii, alt venetic așezat în o comună fruntașă, face recurs contra hotărârii unanime a comitetului comunal, — contrasubvenționării școlii confesionale ortodoxe.

Și am putea înșiră lângă numele Suderhausenilor și Simonettilor pe mulți cari ș'au dat mâna ca să distrugă instituțiunile a căror existență este îndreptățită — numai pentru ca să producă zăpăceală în sufletele oamenilor și să-i povățuiască la porniri slabe.

E datoria noastră să sărim cu toții în ajutorul celor buni — ca să mântuim ce e al nostru, iar pentru instigatori — *boicotul*.

Revedere colegială după 10 ani. Din încredințarea mai multor colegi, rog pe absolvenții pedagogici din anul 1897/8 ai preparandiei din Blaj, ca cu ocaziunea adunării generale a „Reuniunii învățătorilor din arhidieceza gr. cat.“ în 5 Noemvrie a. c., la 3 oare p. m., să se afle la institutul preparandial de acolo. Programul sărbătorilor se va alcătui atunci. La revedere frățescă! *Mihail I. Găzdac*, învățător.

Meseriașii români din localitate, dau în localul reuniunii lor, în seara de 29 Oct. st. n., o serată literară. Meritul acestor serate cari ridică moralul muncitorimei noastre, revine d-lui Victor Tordășianu — „părintele nostru“ — cum le place meseriașilor să-l numească.

Duminecă 10 Octomvrie st. v. în comuna Fofeldea, va avea loc o mare adunare populară. Printre alte puncte din ordinea de zi e și acesta: „Desbaterea situațiunii politice indeosebi a cheștiunei votului universal“.

Ziarele sârbești spun că deputații adunați într'o conferență secretă s'au pronunțat contra războiului cu 93 voturi contra 66.

Interview cu Regele Bulgariei. „Le Temps“ a apărut în ediție specială, publicând un interview al corespondentului său special cu Regele Ferdinand, care se miră de agitația provocată de atitudinea Bulgariei, a cărei independență va însemna un progres al civilizației în Balcani. Re-

După cină iar am vrut să ies, să alerg pe undeva să mă obosec până târziu, altminterinea știam bine că nu o să pot închide ochii.

Când am coborît în curte m'a apucat cineva de braț, mergând cu mine înainte fără să mă oprească. Eu am tresărit. Eră soră-sa. N'aveam puterea să vorbesc, nici să mă opresc. M'a strâns de braț, s'a lipit de mine și-a început.

— Am venit să te mângâi. Soru-mea e un copil răsfățat, cu ea nu trebuie să fie cineva delicat. Sufletul dumitale ea nu e în stare să-l înțeleagă. Dumniata simți, dumniata suferi, dumniata citești, dumniata cânti, dumniata gândești; ea nu știe decât să facă ștregării și să rădă. Cu ea trebuie să fi obraznic și mojiic, altfel nu poate pricepe și n'are să priceapă niciodată. De când privesc eu din umbră tragedia sufletului dumitale și mă durea, dar vezi eu sunt o ființă prea potolită și prea tăcută, nu-mi place să m'amestec în afacerile altora. De multeori sufăr pentru alții, roșesc pentru greșelile altora. Crezi, domnule George?

Eu am aprobat cu capul. Simțiam că mă înviorez, că o peatră mi-se ridică de pe inimă.

— Mi-a cetit și mie scrisoarea. Săreă de bucurie și zicea că vrea s'o arete și mamei, de abia am oprit-o. Am sfătuit-o să vină să se întâlnească cu dumniata, — crezi? — ori cel puțin să-ți scrie într'un chip nevinovat că nu poate, că nu vrea. Și cu toate astea ai văzut ce-a făcut.

gele a mărturisit că popoarele balcanice invidiază progresele României și mai ales portul Constanța.

Partidul socialist din Ungaria a hotărât a lupta pe toate căile în contra votului plural, pe care vrea să-l introducă guvernul. Deocamdată socialiștii vor proclama greva într-o singură zi ca un fel de probă. Adevărata grevă generală va fi proclamată în ziua când ministrul de interne va depune proiectul la cameră.

Din Cettinge se telegrafiază că prințul Nichita va proclama Muntenegru regat independent.

Evenimentele din Balcani au adus în discuție și chestia insulei Ada-Calè. În urma evacuării din partea Austriei a Novi-Bazacului va trebui să părăsească și această insulă, a cărei situație este identică cu a sangiacului. Locuitorii acestei insule cer incorporarea lor la imperiul otoman.

Junii turci contra conferenței. Comitetul june turci și celelalte cercuri turcești lucrează în contra ținerii conferinței internaționale.

Vârsta paserilor. Dintre toate paserile, lebăda trăiește mai mult. Ea ajunge la bătrânețe până la vârsta de 300 de ani. Urmează apoi șoimul, care trăiește până la 160 de ani. Uliul și vulturul de asemenea trăiesc mult. În grădina imperială din Schönbrunn a murit un vultur, care trăise în colivie 114 ani. Papagalii deasemenea trăiesc 100 de ani. Gâsca și cucul de asemenea trăiesc mult, dar gâsca numai așa trăiește mult, dacă o îngrășă omul ca să-i dea cuțitul mai apoi! Corbii trăiesc 100 de ani. Țărcile ajung de regulă până la vârsta de 30 de ani. Cocoșul până la 15 ani. Porumbii trăiesc 10 ani, iar celelalte pasări cântărește de la 8—18 ani. Mierla trăiește 15 ani, iar priveghitoarea numai 8 ani.

Convocare. Alegătorii și poporul din cercul electoral al „Cisnădiei“, se convoacă la o întrunire populară care se va țineă Duminecă 18 Oct. st. n., la oarele 2 d. a. în Rășinari. Adunarea se va țineă în piața de lângă biserica cea veche, iar dacă timpul e nefavorabil, în hotelul N. Vidrighin. La ordinea zilei sunt: 1. Deschiderea și constituirea adunării; 2. Desbatere asupra votului universal; 3. Proiect de rezoluție și hotărâre asupra lor; 4. Inchiderea adunării. Semnații sunt d-nii: Ioan Bucur, parohul Mani Lungu, Emi-

lian Ciocan, Nicolai Vidrighin, Iacob Ciucian, Șerban Marcu, Ioan Ciocan, Eremie Dancășu, Coman Hâmbășan și Bucur Hurdubelea.

24 locuri de clădire pe noul stabiliment de vile „Topfner Erde“ în Sibiu, se vor vinde Mercuri în 21 Octomvrie 1908 la orele 10 a. m. prin licitațiune benevolă judecătorească, la dregătoria cărților funduare din loc. Informațiuni detaliate dă d-l Dr. Octavian Russu („Albina“).

A treia expoziție de copii se ține anul acesta la 14 Octomvrie st. v., în falnica comună Poiana. Ni se asigură că poenarii au luat cele mai serioase măsuri pentruca noua expoziție să nu lase nimic de dorit... Juriul și numărul mare de vizitatori cari vor veni la Poiana cu această ocazie, — se aștept la lucruri surprinzătoare de aci! Să vedem...

Reclamă chinezească. Nici fiii împăratului ceresc nu se dau în lături din fața puterii reclamei. Mai toate ziarele au publicat și publică următorul anunț. Rețetă magică pentru prelungirea vieții!

Rețeta aceasta a fost transcrisă de un mandarin de pe vremea dinastiei Hing. Mandarinul călătorind odată prin munți, zări o babă care urmărea cu un băț pe un moșneag, care fugea de-i sfârșiau călcăele.

Mandarinul întrebă pe babă:

— De ce bați așa pe bietul moșneag? Baba răspunse:

— „E nepotul meu, trebuie să știi că eu sunt de 630 ani și dânsul de 111 ani. Și ca să-l fac să ia doctoria care mi-a lungit viața, a trebuit să-l bat. — Mandarinul scoborând de pe cal, și ingenunchind în fața celei mai bătrâne femei, zise:

— „Te rog dă-mi mie doctoria asta, ca s'o răspândesc spre binele omenesc.

Baba îi dădu doctoria, și din generație în generație ne-a fost transcrisă și nouă. Doctoria aceasta vindecă toate boalele de intestine, de piept, reumatismele, slăbirea corpului și epilepsia. Doza e un sfert de dram pe zi. Dacă iei această doctorie, după cinci zile simți o tărie neobișnuită în vine, după 10 zile, vei căpăta speranțe vesele, după 20 zile, vocea ți se va întări, iar după un an părul ți se va înegri. Tinerețea ți va veni pe nesimțite și vei umbla ca și cum ai sbură.

Purtarea asta n'am cuvinte s'o calific. Așa-i domnule George?

Eu tăceam. Iar mă întuneceam.

— Cum și pe mine ești supărat?

Mă duse de braț până la banca din colțul grădinei.

— Pe mine n'ai de fel dreptul să fii supărat.

— Nu domnișoară pe dumniata nu sunt supărat.

A tăcut. Mi-a luat mâinile și mi le-a mângâiat, a oftat, a început să-mi neteziască părul, să mă mângăie pe obraji. Eu mă uitam la ea cu dragoste... mi-se părea că am lângă mine pe soru-sa, pe soru-sa care mă batjocorisese; pe soru-sa pe care o uram, o aveam acuma aci lângă mine, cu capul pe umărul meu, pe soru-sa fără răutatea și ușurătatea care mă făcuse să îndur atâtea.

M'a întrebat: Cât mai rămâi la noi, d-le George?

— Chiar mâne vreau să plec, domnișoară.

— Nu, te rog, așa? mâne seară vreau să-ți spun ceva, tot aici, da? Te rog... nu pleci, singur doară fără părinți nu poți pleca.

Nu eră nici o deosebire între ea și soru-sa, acelaș obraz, aceeaș frunte, acelaș chip... soru-sa în picioare, mai puțin tocmai ceea ce nu puteam suferi la aceia. Și cu toate astea par'că nici nu fusese pentru mine în casă până atunci. Nu simțiam nimica pentru ea... nici chiar acuma

dupăce mă înviorase, imi întinsese mâna să ies din prăpastie cu mângăerile ei. Acuma mai puțin ca oricând. Nu mă bucurau mângăerile ei, fiindcă nu le cerusem, nu mă simțiam fericit pentrucă venise lângă mine... fiindcă mă obligase ea, eu n'o rugasem și nu dorisem. Eram nesimțitor și indiferent ca niciodată.

Mă cutremuram când mă gândeam că poate o să joc eu față de ea, rolul pe care îl joacă soru-sa față de mine. Și mă învinovățeam pentru asta, vream să-mi impun dragoste, vedeam că sunt dator, că-i firesc s'o iubesc, vedeam că sufletele ni se înțeleg și totuș nu puteam. Eră ceva mai presus de mine, mai presus de judecata mea, mai presus de simțământul, pe care vream să mi-l impun. Mă gândeam la convingerea mea că dacă cineva ți arată o dragoste mare, apoi tu ești dator să ai pentru acel cineva măcar o simpatie de prietin. Și pentru această simpatie de prietin trebuia să rămân acolo, trebuia să rămân să plătesc de nu alta o datorie de mulțămire și de recunoștință.

Dar vedeam că nu pot, eram slab, eram lipsit de voință, eram rătăcit... dar nu puteam.

Mai erau numai câteva zile până să plecăm cu toții. Și cu toate astea am pretextat că mi-a scris un prietin că vine negreșit pe la noi și că pentru aceea trebuia să mă duc să-l aștept la moșie. Și am plecat înainte.

„De-l vei lua mereu, nu vei simți ce-i bătrânețea.“ Prețul unui flacon e de 3 S. 3 d., adică 4 franci.

O biografie interesantă. La Pendileto (America) se află un nepot al celebrei artiste Sarah Bernhard. Numele lui e G. Hreables. Din gura lui se știe astăzi adevărata biografie a Sarei Bernhard. Ea s'a numit Sarah Hing și e născută pe țărmul american. Tatăl dânsui Kinglesy Hing, de origine ebraică venise din Franța. Muma îi murise și Sarah Bernhard cu surorile ei plecară la o mătușe a lor, Maria Fierfield din Rochster. Dar într-o bună zi Sarah dispărură și nu se mai întoarse. Neamurile ei, vreme de treizeci și nouă de ani n'au bănuit cine e celebra tragediană, până în 1891, când însăși Sarah Bernhard scrie celor două surori ale ei și unui frate.

Elefantul răsbunător. Într-o menagerie din Coburg câțva timp în urmă, unul din privitori, păcălise elefantul dându-i cretă în loc de zahăr. Acesta de ciudă măsură întâi pe cel care îl păcălise, apoi întinse trompa și îi trase peruca ce avea pe cap. Spectatorul văzând cum stau lucrurile o luă la fugă pe stradă, fără multă vorbă, pe când lumea toată râdea cu hohote sgomotoase.

„Munca“ e titlul unei reviste apărute de curând și care vrea să îmbrățișeze năzuințele meseriașului nostru. Apare la Sebeșul-săsesc.

Miss Timble, o frumoasă vânzătoare dintr'un magazin din New-York, a fost concediată din slujbă pe motivul că clienții în loc să cumpere, intrau în magazin ca s'o admire.

Casa cea mai mare din lume. În Paris sunt case pentru lucrători, supranumite „cazărmi“. Dar în Viena, casa ce poartă numele de „Treihaus“, situată în mahalaua „Wieden“ le întrece în proporțiile ei uriașe. Treihaus are 13 curți, 31 scări, 500 odăi și adăpostește 2112 persoane, din toate clasele societății. Un factor anume distribue toată ziua scrisorile, ba încă ascultă și noaptea pentru vre-o scrisoare rătăcită.

Călugărițe chinezești. Precum la noi sunt călugărițele după legea lui Hristos, așa în China sunt după legea lui Budha. Mai multe fete sunt în China miresele lui Budha decât la noi ale lui Hristos.

A fost cea din urmă și cea mai vinovată dovadă de slăbiciune în vremea chinutei mele șederi în Bușteni. Niciodată n'am să mă pot ierta pentru asta. G. C. Ionescu.

Pulbere.

În natură totul e întreg! — Artiștii mari, nu înjumătățesc nimic.

Florile câmpului, cu roană și florile gândului, cu lacrimi — trăesc.

Filozofia e cea mai petecită cămașă din lume! Și totuș, nici o bogăție pământescă nu ține mai cald sufletului nostru, de cât acest vestmânt sărac.

Proștii, se cunosc și prin aceea că țin mai mult la viață decât ceilalți oameni.

Lumea inimii, e cea mai încăpătoare.

Te îndoești de tine, dar nu te vinzi pe tine — Krist al cugetării! D. M.

În ținutul „Miog-Po“ fetele au luat un avânt atât de mare pentru călugărițe, că nu faci 400 de pași să nu dai de o mănăstire. Și bărbații cari vor să se însoare sunt nevoiți să vină în vecinătatea „Gvon-Pinte“. Cât de îngăduitor e guvernământul din Ning-Po dar s'au speriat de atâtea călugărițe că ziua fac pe pioasele și o duc în rugăciuni, iar noaptea în petreceri. S'a speriat așa de rău că a interzis înființarea altor mănăstiri.

De-ale americanilor. Mai deunăzi se prezintă la redacția celui mai mare ziar american un cetitor, pentru o reclamație:

— D-le director revista de astăzi anunță că eu am murit.

— Și ce are aface?

— Dar eu trăesc și sunt acuma în biroul dumneavoastră.

— Pentru?

— Pentruca să cer rectificarea.

— Aceasta nu se poate, Doamne ferește. În jurnalul meu nu dau voie să se rectifice nici o literă.

— Dar d-le director, aceasta nu voiu s'o recunosc. Eu vă spun că trăesc și voiu cu orice chip ca gazeta d-voastră, care a anunțat că am murit, și pentrucă n'am murit, să anunțe că trăesc.

— Ei bine, dacă ții așa de mult, și eu rectificări nu mi-e permis să fac în gazeta mea, vei fi trecut pe ziua de mâine în rubrica noilor născuți. Ești mulțumit acuma?

Raiul pungașilor. După spusele gazetelor americane penitenciarul din Massachusetts e foarte plăcut pungașilor. Hrana ce se dă se compune din: Supă de mere și de carne, pești prăjiți în unt, pastramă cu cartofi, rosbrat cu legume, lapte cu orez și cu desert, fructe, brânză, cafea, șoholată. Pentru distracția deținuților un taraf de lăutari cântă arii alese și trupe de actori dau zilnic reprezentații. Și mai toți deținuții, când ies din închisoare, sunt grași și rumeni și regretă că nu mai sunt în paradisul de unde li s'au dat drumul.

Comorile Șahului. Șahul Persiei își păstrează giuvaericele, a căror valoare echivalează 60 de milioane de lei, într'o sală mare aproape de 300 de picioare pătrate. Coroana persană e în forma unui ghiveciu de flori și are în vârf un rubin de mărimea unui ou de găină. Cingătoarea șahului e împodobită de pietre prețioase în valoare de câteva milioane. Pe o teacă de sabie cel mai mic din diamante e de mărimea unei nuci, pe cari sunt scrise numele tuturor suveranilor ce-au posedat-o până 'n prezent. Mărgăritarele, rubinurile și diamanturile se țin în cutii mari. Mărgăritarul cel mai mare valorează 10 milioane și jumătate de franci.

În călătoria sa în Europa șahul n'a luat cu dânsul nici una din aceste giuvaerice dar n'a uitat nici unul din prețioasele sale talismane. Printre acestea se remarcă unul din chilibare de care șahul crede că ar putea să-i destăinuiească gândurile negre ale dușmanilor. Un alt talisman ar avea puterea, ca pe cel ce-l poartă, să-l facă nevăzut, când ar renunța la orice relații cu femeile. M. S. Șahul nu ș'a putut ține încă prescripțiunea aceasta și de aceea puterea talismanului de a-l face nevăzut, n'a reușit.

Ce nu știm? Câți mor pe fiecare an, peste tot pământul? O statistică zice că: treizeci și trei de milioane oameni. Pe fiecare zi mor dar 91,500, în fiecare ceas 37,000 și pe fiecare minut 62 oameni. În ce privește, vârsta când moartea îi seceră: la 7 ani un sfert din populație; la 17 ani jumătate. Vârsta de 60 ani, o ajung unul la sută. La 500 de oameni, unul abia trăiește 90 ani. Și abia la 10,000 de oameni găsești unul care să fi trăit 100 ani. Și s'a mai con-

statat, că cei însurați trăesc mai mult ca ceilalți. Deci, cine vrea să trăiască mult, să se grăbească la însurat.

Testament curios. În anul 1866 un anume Samlowsky din Varșovia depuse la bancă 20,000 lei ruble și un plic pecetluit care trebuia să se deschidă la 16 Iulie 1891. În plicul deschis la această dată era un testament în care Samlowsky lăsa cele 20,000 cu procentele lor acelui fiu al său care va avea la ziua deschiderii testamentului mai mulți copii de genul masculin. Însă și cei patru fii ai lui Samlowsky doi erau neînsurați al treilea avea patru fete și al patrulea un singur fiu. Așa că toată moștenirea o luă acesta din urmă.

Deșteptător american. De vrei să te deștepți la ora hotărâtă, ia o lumânare, măsoară exact și dupăce arde un ceas măsoară-o din nou.

Calculează până la punctul unde se va topi lumânarea dacă va arde atâtea ceasuri câte vrei să dormi, găurește lumânarea în punctul aflat și trece o sfoară. Celalalt capăt al sfoarei îl treci peste un cârlig bătut drept în tavan deasupra patului tău și leagă de sfoară o sticlă cu apă.

Aprinde lumânarea și te culcă în voie bună. La ora când trebuie să te deștepți, flacăra lumânării va arde sfoara și în acelaș moment sticla cu apă îți cade în cap și atunci te deștepți imediat. Probează și vei vedea!

Banchet de reclamă. Ziarul „Th. Vorlad“ din New-York a dat în ziua de 26 Iulie s. n. 1891 un banchet pentru copii ca să-și facă reclamă. La acest banchet au participat 6 mii copii. Banchetul a avut loc în parcul Madison-Square. Cei 6 mii de invitați au consumat 40,000 de prăjituri 3000 chgr. înghețată și câteva cară de fructe, cea mai mare parte de fragi. După banchet se deschise un bal. Și pe când copii jucau, redactorii ziarului „Vorlad“ steteau prin colțurile salonului și scriau darea de seamă a banchetului și a balului.

În fundul salonului administratorul calculă, costul banchetului și ceea ce le va produce invitația lor. În urma acestui banchet, tirajul s'a urcat cu 30,000 exemplare, căci ziarul a câștigat ini-

mile mamelor cari recunoscătoare că au petrecut copii lor, s'au abonat bucuroase.

Cum devii bogat prin ajutorul cadavrelor. Un oarecare Charles Wiliam O., care este astăzi în capul a mai multor companii americane de drum de fer, proprietar de mine și de vapoare, era acum vre-o 20 ani, ajutor de farmacist la San-Francisco.

La această epocă Chinezii emigrau în masă în capitala Californiei și cum religiunea lor nu le permitea de a fi înmormântați în alt pământ decât cel chinezesc, după moartea lor sunt transportați la Canton în cosciuguri grele de plumb și de lemn. Acest transport foarte costisitor absorbea adesea spre marea desperare a moștenitorilor tot ceea ce răposatul strânsese în timpul anilor cu o muncă încăpățanată. Ajutorul farmacist observase aceasta după ce căutase mult timp mijlocul ca să găsească remediul, avu o idee de geniu. El fabrică un lac special pe care îl încercă la început pe tot felul de animale moarte. Preparat astfel, orice cadavru se păstră cu săptămânile și lunile, se uscă, deveneă tare ca peatra și părea a fi pus într'un înveliș de piele galbenă.

Charles William obțină un brevet pentru lacul său și vâpsă cu această substanță mii de chinezi cari luau drumul cantonului. Cosciugurile făcute foarte costisitor la San-Francisco după moda chineză fură părăsite și prețul călătoriei considerabil micșorat, căci acum se putea îngrămădi cadavrele unele peste altele în calea unui vapor și așa soseau în bună pace la Canton unde erau înmormântate.

Nu știm multe lucruri. Depildă: — Într'un an pleoapele clipeșc aproape de patru milioane de ori.

— În Iaponia, se amendează cetățeanul al cărui câine latră și turbură somnul vecinilor.

— În Rusia și în statele unite sunt vre-o douăzeci de capele stabilite în vagoane de fier. E cultul ambulant.

— După un medic englez care a făcut 4000 de observațiuni conchizitoare, corpul omenesc cântărește mai puțin în Septembrie și Martie decât în lunile calde.

Proprietar-editor: OCTAVIAN GOGA.
Red. responsabil: LAZAR DEVAN.

Banca de asigurare

„TRANSYLVANIA“

— din Sibiu —

intemeiată la anul 1868

în Sibiu, str. Cîsnădiei Nr. 5 (edificiile proprii).

Fonduri de întemeiere și de rezervă 2.161,399-11 cor.

asigurează în cele mai avantajoase condiții:

contra pericolului de incendiu și exploziune,

edificii de ori-ce fel, mărfuri, mobile, vite, produse economice etc.

asupra vieții

în toate combinațiile: capitaluri pentru cazul morții, asigurări de zestre, de copii, de studii, rente pe viață etc.

Asigurări populare fără cercetare medicală.

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului scadent la decedare.

Valori asigurate contra incendiului:
95.816.412 — coroane.

Capitaluri asigurate asupra vieții:
9.882.454 — coroane.

Dela întemeiere s'au solvit:

pentru despăgubiri de incendii 4,484,278-83 coroane,

pentru capitaluri asigurate pe viață 4.028,113-12 coroane.

Oferte și orice informațiuni se pot lua dela: Direcțiune în Sibiu, str. Cîsnădiei Nr. 5, etajul I, curtea I, și la agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița, Cluj și Oradea-mare, dela subagenții din toate comunele mai mari.